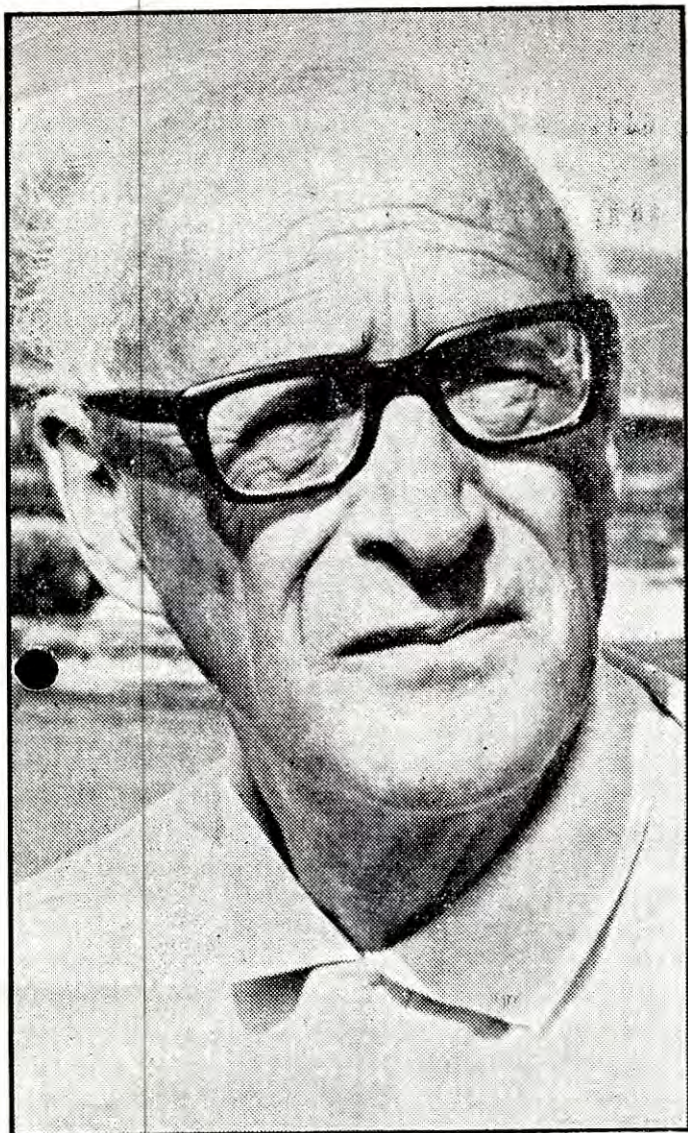

ERIK BROFOSS:

DET ER STORE PERSPEKTIVER OVER DET SOM SKJER I EUROPA

**Vi bør søke å bli medlem
av dette fellesskapet - -**

Erik Brofoss er på en snarvisitt av en juleferie i Norge, fra sin post i Verdensbanken i Washington. Det vil si han har vært på Kongsberg, hjembyen som nok er det eneste sted han stortrives. «Storbyen» Oslo eller storbyen Washington, det får så være. Men Kongsberg, det er noe det. Eneste trøsten med storbyer er vel at der treffer Brofoss grav-

Per Kleppe og bilen ut til Fornebo hvor Amerika-flyet skal gå. Han snakker om huset sitt på Kongsberg, som hans far, tømmerfløteren, bygget av drivtømmer i 1927. Det var på den tiden Kongsberg kommunestyre bevilget penger så unge menn kunne emigrere til Canada, sier Brofoss forarget. Og hvordan står det så til på Kongsberg? Det er jo visse problemer når en enkelt bedrift dominerer samfunnet slik som tilfellet er der oppe ... Brofoss er sterkt opptatt av disse problemene. Egentlig ønsker han

Ja, hva tror De, Brofoss? Jeg trekker fram et av anti-EF-folkebevegelsens trykksaker jeg har funnet i postkassen min. Jeg korrigerer inn.

Brofoss, her står det at de økonomiske motiver for norsk EF-medlemskap er svake og at det neppe vil ha vesentlig betydning for vår økonomiske vekst? Synet deles av mange framstående økonomer, står det også her. Så kommer navnene: Aukrust, Frisch, Johansen, Schreiner, Brofoss, og Bø.

Svaret kommer kjapt:

— Men da må man jo også ta med min konklusjon: **vi bør søke å bli medlem av dette fellesskapet.**

Jeg er skeptisk til den økonomiske argumentasjonen. Med de store endringer som man nå er vitne til i Europa, er ikke tiden inne til å telle kroner og ører. Det skjer store forandringer i det politiske bilde og jeg mener Norge må finne sin plass i denne store prosessen.

INTERVJUER: GIDSKE ANDERSON

alvorlige økonomi- og bankkolleger som han kan ryste litt med sine uortodokse meninger. Og det liker han.

Vi griper fatt i ham mellom en samtale hos handelsminister

seg vel tilbake til Norge og akkurat disse problemene. Ja, ja, sier han, men det er jo noe annet på Kongsberg enn i 1927 tross alt. Også liker jeg meg på Kongsberg. Hva var det så vi skulle snakke om?

Men hvordan ser Brofoss på det økonomiske argumentet? Noe må det jo bety. Det er jo dette vi lever av. Jo da, Brofoss har sin vurdering. Men den er ikke av det agitatoriske slaget. Vi får et kort kurs i saklighet.

— Først har man det statiske synspunkt. Endel av norsk industri vil ha fordeler av EF-medlemskap. Tollfrihet for industrigrener som ferrolegeringer, treforedling eller aluminium, vil naturligvis bli en fordel. Så har vi jordbruksordningene. Våre innkjøp av brødkorn og sukker vil bli dyrere. Jeg har ikke tallene her, men det er betydelige beløp. Hittil har vi kjøpt disse varene på det såkalte «frie marked». Det er helt på det rene at fra EF-landene blir det dyrere brødkorn og sukker.

Ut fra en statisk økonomisk synsvinkel er det altså ikke opplagte gevinster eller tap. Det har jeg alltid ment.

Så har man den dynamiske synsvinkel. Vår økonomi endrer seg. Inntil nå har vi levet på våre naturressurser, men her skjer det endringer. Vi har allerede passert et stadiet hvor vi kan ekspandere i treforedlingsindustrien. Innenfor en 10-årsperiode er det også slutt på framgangen i den kraftbrukende industri som bygger på vannkraft. Da må vi gå fram på andre områder, det vil si ferdigvareindustrien og talentindustrien. Da er det kvalifikasjonene hos arbeidskraften vi må bygge på.

Dette er en helt ny situasjon for Norge. Nå skal vi inn på områder hvor våre konkurrenter er like fordelaktig stillet som oss og vil sette inn på de samme felter, nemlig på arbeidskraftens og bedriftsledelsens kvalitet.

Ut fra dette dynamiske synspunkt er det vinning for Norge med EF-medlemskap. Nå skal man være varsom med å bruke dette dynamiske argumentet for langt. Land som Sveits eller Sverige akter ikke å bli medlem. Men jeg vurderer det slik at det er en fordel for Norge.

DYRKELSEN AV IDENTITETSPROBLEMET

Men Brofoss syns altså ikke bare man skal telle i kroner og øre.

— Det er en vesentlig historisk prosess i gang i Europa. Vi kan ta statsministerens nyttårstale i fjernsynet og hans beskrivelse av denne prosessen. Dette har store perspektiver. Det er viktig for et lite land som Norge å medvirke til å fjerne anstøtsstener som har skapt en blodig historie i vår verdensdel.

— Også på bekostning av vår suverenitet?

— Vi kommer ikke til å tape vår suverenitet eller identitet ved et EF-medlemskap. Vi kan jo bare se på Norge i dag, vi er et fellesskap her, men folk fra Sarpsborg eller Fredrikstad for eksempel slås da ennå så fillene fyker når det kommer til fotball.

Og se på det nåværende fellesskapet, de enkelte land innenfor EF har så åpenbart forskjellig identitet.

Også i framtida vil vi være bevisst nordmenn. Men jeg aksepterer ikke dyrkelsen av identitetsproblemet som det mest betydelige i vår tid.

VERDEN ER EN TENNISBALL

— Men så er det enkelte, Brofoss, som hevder at fordelene ved å være med i EFs bestemmende organer aldri kan veie opp ulemperne ved ikke å være «herre i eget hus»?

— Da kan man jo spørre hvorfor vi er med i FN! Selvfølgelig har vi ikke meget vi skal ha sagt der, men vi er da med for det. Når det gjelder EF, så la meg være helt åpen: jeg skjønner ikke fordelene ved å stå på gangen, altså.

Suvereniteten kan dyrkes for langt, en eksklusiv suverenitet er ingen fordel i en verden som nesten er redusert til en tennisball. Med en teknologisk og økonomisk intergrasjon som den vi opplever i verden i dag, har ikke nasjonalstaten samme betydning som før.

La oss også være glade for hvor fredelig prosessen foregår i Europa. Tenk på hvordan Amerika ble formet, først med en revolusjon for å løsrive seg og så med en borgerkrig som var noe av det blodigste historien har kjent, selv målt med vår tids målestokk. Men det ble en nasjon av det.

— Tror De det blir en nasjon ut av Europa da?

— Det vet jeg ikke. Men la oss huske at det var en tid i Amerika hvor folk i deler av landet bare snakket tysk eller norsk. Og jeg tror ikke det var noe tap for noen i det som skjedde. Man fikk en integrasjon og Amerika er blitt en enhetlig nasjon. Likevel ser vi at svært mye er beholdt av de helt enkle menneskelige verdier knyttet til de enkelte nasjonaliteter som Amerika er laget av.

NÅR HVERT LAND PUKKER PÅ SITT...

Noen er betenkt over at medlemskap i EF kan føre til at vi må gi avkall på visse økonomiske virkemidler. Hvordan vurderer så Brofoss dette? Spørsmålet kan ikke være nytt for ham. Han var den som i sin tid så klare at hvis Norge skulle få vekst utover gjennreisningsperioden etter krigen, så måtte vi integrere oss. Han aksepterte den berømte frilista for eksempel, som tok fra oss mange virkemidler. Det måtte man gjøre, for alt det man fikk igjen.

— Hvordan ser De på dette at vi må gi opp visse virkemidler?

— Jeg kan bare ta saken fra der jeg selv sitter i dag (Verdensbanken i Washington). Norge har fraskrevet seg adgang til vilkårlige valutakurser og til å lage importrestriksjoner for eksempel. Vi har akseptert en rekke begrensninger i vår handelfrihet.

Når hvert land har anledning til å pukke på sitt blir det verst for de små land, derfor har det vært i vår interesse. Internasjonalt får vi rettigheter, men også forpliktelser. Juridisk har det vært en begrensning av Norges suverenitet, men Norge har mer enn noe land vunnet på dette.

HØSTINGSBRUKETS TID ER OVER

La oss få argumentasjonen ned på fornuftplanet. Vil vi ha en ubegrenset suverenitet og kunne gjøre med samfundet vårt akkurat det som måtte passe oss, så må vi også vite at om alle land gjør dette, vil vi tape på det.

Vi har noe å bidra med i EF, det er vårt samfundssystem. Det er behov i Europa for den politiske stabilitet (jeg tenker da ikke på artipolitisk) som Norden og Storbritannia representerer. Det vil bety en styrkelse av mindre befestede demokratier enn vi har hatt. Utvidelsen av EF vil bety en befestning av det samfundsyn som vi er interessert i.

Så må vi jo ha tiltro til at våre ideer har gjennomslagskraft. Vi må ikke gripe til det argument at vi får lite å si, det kan ikke være utgangspunktet.

Jeg var den første i Arbeiderpartiet som gikk ut for fellesskapet i begynnelsen av 60-åra. Også da var jeg for øvrig forsiktig med økonomiske vurderinger av statisk karakter. Men la det være klart at argumentene for deltakelse i dag er større enn i førkrigstidens norske samfunn. Det som med et godt ord er blitt kalt høstningsbrukets tid er over for Norge. Denne primitive form for økonomi er ikke nok for den levestandard vi ønsker oss for framtida. Det er også klart at de teknologiske impuls virkninger vil bli sterkere for Norge ved en integrasjon i EF.

EUROPA PÅ LIKE FOT

— Hvordan ser de på forholdet mellom Europa og Amerika?

— Jeg har vært engstelig for de Gaulles tanker, at Europa og Amerika skulle komme til å betrakte hverandre som motpoler. Jeg har også vært betenkt ved amerikanernes uttalelser om EF som et diskriminerende område som øker i omfang. Det norske syn bør her ligge på linje med det britiske, at EF ikke må bli et område omgitt av høye barrierer. Europa skal kunne tale på like fot med Amerika, men uten kunstige stengsler.

— Har ikke Frankrike endret seg etter de Gaulle?

— Frankrike lever fortsatt i Napoleontidens tankebaner, med fastlandblokaden som mentalitet og forestillingen om Frankrike omgitt av fiender. Men i EF er jo tyskerne mer på vår linje, og land som Benelux ønsker ikke slike blokkdannelser som en motpol Europa—Amerika ville bety. Men selvsagt skal Europa komme mer på like fot med Amerika, så det ikke blir noe underdanighetsforhold.